

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

B Pedagogiek

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In mei 2017 is de bestaande hbo-bacheloropleiding van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen bezocht door een visitatiepanel van NQA. Deze opleiding heeft zowel een voltijd- als een deeltijdvariant en is gevestigd in Nijmegen. Het panel beoordeelt de opleiding als **voldoende**.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De opleiding ontvangt voor standaard 1 het oordeel **goed**.

Het beroepsbeeld van de opleiding en de eindkwalificaties zijn passend voor het werkveld, helder, actueel en concreet. Het panel waardeert de profilering met de vijf kernkwaliteiten authentieke nieuwsgierigheid, lef, stevige persoonlijkheid, gepassioneerde instelling en integriteit. Het panel is ingenomen met de betrokkenheid vanuit het werkveld met de opleiding en andersom. De opleiding mag zich verheugen in een actieve en deskundige valideringscommissie.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding ontvangt voor standaard 2 het oordeel **goed**.

Het programma, het personeel en de voorzieningen van de opleiding maken het voor studenten goed mogelijk om de beoogde eindkwalificaties te realiseren. De eindkwalificaties zijn goed in het programma vertaald. Het curriculum biedt een goede kennisbasis, goede training van vaardigheden en een intensieve confrontatie met de praktijk. Ook aan de onderzoekscomponent is volgens het panel adequaat vorm en inhoud gegeven. Het panel waardeert de opbouw in leerlijnen en de samenhang in het programma. De didactische uitgangspunten van de opleiding oogsten waardering van het panel. De opleiding activeert hiermee de studenten in hun leerproces. Er is hierbij veel ruimte voor eigen initiatief van de student. De studentbegeleiding is goed vormgegeven. De docenten zijn deskundig, betrokken, hardwerkend en hebben nauwe relaties met de praktijk. Zij vormen een hecht team. Studenten hebben veel waardering voor hun docenten, vooral voor hun deskundigheid, betrokkenheid en de kwaliteit van de feedback die zij van hun docenten ontvangen. De voorzieningen en informatievoorziening zijn goed. De opleiding betreft haar studenten actief bij het opleidingsbeleid. Studenten voelen zich gehoord en betrokken bij de opleiding.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding ontvangt voor standaard 3 het oordeel **goed**.

De opleiding, zowel de voltijd- als de deeltijdvariant, beschikt over een goed toetsbouwwerk. De toetsen zijn van goede kwaliteit en sluiten goed aan bij de betreffende competenties. De beoordeling ervan is inzichtelijk en navolgbaar. Ook de studenten oordelen positief over de toetsing, beoordeling en zeker de feedback. De kwaliteitsborging is goed en studenten worden hierbij actief betrokken. De examencommissie en toetscommissie leveren goed werk en zijn goed op hun taken berekend. Het panel waardeert de initiatieven van de opleiding voor de deskundigheidsbevordering van docenten op het gebied van toetsing en beoordeling.

Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding ontvangt voor standaard 4 het oordeel **voldoende**.

De opleiding, zowel de voltijd- als de deeltijdvariant, toont in voldoende mate aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd. Het curriculum en de opzet en inhoud van het afstudeerprogramma bieden daartoe voldoende garanties. Het niveau van de afstudeeronderzoeken is volgens het panel in het algemeen aan de maat. De verbinding met de theorie en methodische onderbouwing zijn hierin voor verbetering vatbaar. Het panel is positief over de relevantie en toepasbaarheid van de onderzoeken en projectresultaten, zoals blijkt uit de gerelateerde eindproducten. De opleiding levert studenten van het juiste niveau af. Afgestudeerden vinden goed hun weg in het werkveld, waar zij gewaardeerd zijn en terechtkomen in functies die aansluiten bij de inhoud en het niveau van de opleiding. De bewaking van het eindniveau door de opleiding is goed.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Basisgegevens van de opleiding	9
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	13
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	15
Standaard 3: Toetsing	20
Standaard 4 Gerealiseerde eindkwalificaties	23
Eindoordeel over de opleiding	27
Aanbevelingen	29
Procesmatige opvolging aanbevelingen NVAO in het kader van de deelname van de deeltijdopleiding aan het experiment Leeruitkomsten	31
Bijlagen	37
Bijlage 1 Eindkwalificaties van de opleiding	39
Bijlage 2 Overzicht opleidingsprogramma	40
Bijlage 3 Rendementen	43
Bijlage 4 Deskundigheden leden visitatiepanel en lead auditor	44
Bijlage 5 Bezoekprogramma	45
Bijlage 6 Bestudeerde documenten	47
Bijlage 7 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	51
Bijlage 8 Verklaring van volledigheid en correctheid	53

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo bacheloropleiding Pedagogiek van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN). Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van HAN, en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (19 december 2014) en het *NQA-protocol 2016 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 11 mei 2017

Het visitatiepanel bestond uit:

De heer Dr. P.A. van der Ploeg (voorzitter, domeindeskundige)

Mevrouw Dr. J. Metselaar (domeindeskundige)

Mevrouw S. Wagemakers - van Beers (domeindeskundige)

Mevrouw H. Schouten (studentlid)

De heer drs. M. Fokkema, auditor van NQA, trad op als lead-auditor van het panel.

Bij de aanvraag heeft de instelling een kritische reflectie aangeboden. Deze voldeed naar vorm en inhoud aan de eisen van het desbetreffende NVAO-beoordelingskader en aan de eisen van het *NQA-protocol 2016*. Het visitatiepanel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 24 oktober 2017

Panelvoorzitter

De heer Dr. P.A. van der Ploeg

Lead-auditor

De heer drs. M. Fokkema

Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens

<i>Administratieve gegevens opleiding(en)</i>	
naam opleiding zoals in CROHO	Pedagogiek
oriëntatie en niveau opleiding	Hbo-bachelor
voor opleidingen in het hoger beroepsonderwijs de te hanteren toevoeging aan de graad. Zie de ministeriële regeling en de daarin vervatte referentielijst en de uitwerking daarvan door de NVAO (Stcrt. 2013, 35337). Afwijkingen moeten worden gevalideerd door het visitatiepanel	Bachelor of Social Work
aantal studiepunten	240
Afstudeerrichtingen	- Uitstroomprofiel Jeugdzorg - Uitstroomprofiel Gehandicaptenzorg
locatie(s)	Nijmegen
variant(en) voltijd, deeltijd, duaal, 3-jarig traject voor vwo bij een hbo-bacheloropleiding	- Voltijd - Deeltijd
joint programme (indien van toepassing), met opgave van de betrokken partnerinstellingen en het type graadverlening (joint/double/multiple degree)	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands
registratienummer in CROHO	35158

<i>Administratieve gegevens instelling</i>	
naam instelling	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
gegevens contactpersoon instelling	Mevrouw C. Cornelissen Msc.
e-mailadres voor kopie aanmelding	Carla.Cornelissen@han.nl
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief

Schets van de opleiding

De opleiding Pedagogiek van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) heeft een voltijd- en een deeltijdvariant. De voltijddopleiding is onderdeel van het Instituut voor Sociale en Pedagogische Studies (ISPS). De HAN heeft ervoor gekozen om haar deeltijddopleidingen in het sociale domein, inclusief de deeltijddopleiding Pedagogiek, onder te brengen in het Instituut voor Maatschappelijke en Sociaal-Culturele Studies (IMSS). Beide instituten zijn onderdeel van de Faculteit voor Gezondheid, Gedrag en Maatschappij, één van de vier faculteiten van de HAN.

In de afgelopen jaren hebben zowel de voltijd- als de deeltijddopleiding diverse actuele maatschappelijke ontwikkelingen vertaald naar hun programma's. Het gaat hierbij vooral om de recente decentralisatie van de jeugdzorg en de ontwikkeling naar de participatiemaatschappij. Deze ontwikkelingen zijn terug te vinden in de nieuwe Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke ondersteuning. Hierbij valt te denken aan kinderen gezond en veilig laten opgroeien, eigen regie

en kracht bevorderen en gebruik maken van netwerken. De programma's van beide opleidingsvarianten sluiten hierbij aan. Bij de veranderingen trachten de opleidingen steeds de partijen van de driehoek onderwijs, onderzoek en werkveld intensief te betrekken en bij elkaar te brengen.

Sinds de vorige visitatie in 2009 zijn er verschillende veranderingen ingezet. Het curriculum van de voltijdopleiding is herzien, mede op basis van een herijkte visie op opvoeden en opgroeien en op het beroep van hbo-pedagoog, zie ook bij Standaard 1 (Beoogde eindkwalificaties). De relatie tussen de eindkwalificaties, de doelen van de onderwijsseenheden en de beoordelingscriteria bij de toetsen is transparanter gemaakt. De studieloopbaanbegeleiding en praktijkbegeleiding zijn in de eerste twee studie jaren geïntegreerd. Verder is het aantal toetsen verminderd. Het afstudeerprogramma is aangepast door hierin ook het handelen als pedagoog te beoordelen. Beide opleidingen hebben maatregelen genomen om de intersubjectiviteit tussen examinatoren te bevorderen.

Om de deskundigheid van de medewerkers zo goed mogelijk in te zetten, werkt de voltijdopleiding sinds 2014 met resultaatverantwoordelijke teams (RVT's). Ieder RVT is georganiseerd vanuit het principe 'de student centraal' en bestaat uit docenten met verschillende taken en rollen. Elk team heeft een inhoudscoördinator en een teamleider. Zij vertegenwoordigen hun team in het managementteam. De teams zijn sterk gericht op teamontwikkeling en training en coaching on the job. Met deze manier van werken wil de opleiding de betrokkenheid van de medewerkers verhogen en daarmee de kwaliteit van hun werk. Gedeeld eigenaarschap en het geven en nemen van verantwoordelijkheid zijn daarbij belangrijke kernwaarden.

In 2014 heeft de Verkenningcommissie hoger sociaal agogisch onderwijs in opdracht van de Vereniging Hogescholen een advies uitgebracht over de koers van de sociale opleidingen in Nederland op de langere termijn, in het rapport 'Meer van Waarde'. Dit rapport vraagt om een herijking van de eindkwalificaties en curricula van de sociale opleidingen. De opleiding heeft dit vanaf begin 2016 opgepakt met de andere HAN-opleidingen in het sociale domein. De HAN is in dit kader van plan om in de nabije toekomst met de opleiding Sociaal werk te starten. De opleiding onderzoekt of zij in deze nieuwe opleiding geheel op zal gaan of haar eigen croho behoudt en zoveel mogelijk aanhaakt bij de opleiding Sociaal werk.

Deeltijd

De deeltijdopleiding is sinds september 2014 onderdeel van de organisatorische eenheid Sociale Studies Deeltijd van het Instituut voor Maatschappelijke en Sociaal-Culturele Studies. Het deeltijdteam bestaat uit docenten van de deeltijdopleidingen Maatschappelijk werk en dienstverlening, Sociaal pedagogische hulpverlening en Pedagogiek. Programmatische afstemming met de voltijdopleiding loopt via de hoofddocent Pedagogiek van de deeltijdopleiding en de curriculumcommissie van de voltijdopleiding. Studenten die zijn ingestroomd tot september 2015 volgen het programma dat in 2009 is geaccrediteerd. Studenten die vanaf september 2015 zijn ingestroomd, volgen het vernieuwde modulaire curriculum.

Vanaf het studiejaar 2016-2017 participeert de deeltijdopleiding in het experiment Leeruitkomsten. Vanaf september 2017 zal het volledige curriculum van de deeltijdopleiding zijn vernieuwd en zal onderdeel zijn van dit experiment. In het oude curriculum studeerden op het

moment van de visitatie circa 30 studenten. Per september 2017 is het oude curriculum uitgefaseerd. Met de NVAO is afgesproken dat voor het oude curriculum van de deeltijd het panel alleen een oordeel geeft voor Standaard 3 (Toetsing) en Standaard 4 (Gerealiseerde eindkwalificaties). Beide hoofdstukken in dit rapport hebben betrekking op zowel de voltijd- als de deeltijdopleiding, tenzij anders aangegeven. De hoofdstukken over de eerste twee standaarden hebben alleen betrekking op de voltijdopleiding. Voor het vernieuwde curriculum werkt de deeltijdopleiding aan de procesopvolging van de adviezen die de NVAO in juni 2016 heeft gegeven aan de opleidingen die deelnemen aan het experiment Leeruitkomsten. Het oordeel van het panel over deze procesopvolging is te lezen in een afzonderlijk hoofdstuk.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van de beoogde eindkwalificaties. De voltijdopleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

Beroepsbeeld en profilering

De hbo-pedagoog ondersteunt jeugdigen en hun ouders bij de praktijk van opvoeden en het proces van opgroeien. Dat kan in een ambulante of in een residentiële setting waarbij de pedagoog zelf mede-opvoeder is en/of andere opvoeders begeleidt. De ondersteuning heeft als doel de opvoeding te optimaliseren en de kans te vergroten dat jeugdigen zich ontwikkelen tot zelfverantwoordelijke volwassenen. De pedagoog is gericht op herstel van de normale opvoeding en laat de jeugdige, de ouders, het sociale netwerk en de buurt hun eigen krachten aanboren met als doel de jeugdige zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving te laten opgroeien. Het gezin is niet de enige plek waar het kind opgroeit, dat gebeurt ook in scholen, in verenigingen en op straat. Daarom kan ook ondersteuning van leerkrachten, vrijwilligers of buurtbewoners tot de taak van de pedagoog behoren. Hbo-pedagogen kunnen verschillende functies vervullen in het jeugdwelzijnswerk, de jeugdzorg, de jeugdbescherming, de jeugd-ggz, de jeugdgehandicaptenzorg, de justitiële jeugdzorg en de kinderopvang¹.

De opleiding Pedagogiek van de HAN wil pedagogen opleiden die methodisch handelen op basis van een stevige theoretische basis. De Nijmeegse hbo-pedagoog gaat een alliantie aan met jeugdigen en opvoeders, reflecteert kritisch op zijn eigen handelen, kijkt naar de vraag achter de vraag, werkt systeemgericht en is gericht op het versterken van de eigen kracht van jeugdigen en opvoeders. Vanuit een onderzoekende houding tracht hij de kwaliteit van opgroei- en opvoedprocessen te verbeteren. Studenten hebben passie voor opvoeden en gaan vanuit oprechte nieuwsgierigheid het gesprek aan. Zij hebben lef nodig om jongeren of opvoeders aan te spreken en te confronteren.

Het beroepsbeeld van de opleiding en de profilering worden door het werkveld herkend en onderschreven. Het panel vindt het beroepsbeeld goed doordacht en passend bij de huidige beroepspraktijk. De profileringspunten, zoals passie voor opvoeden, lef en authentieke nieuwsgierigheid, zijn volgens het panel even waardevol als ambitieus. Het is de opleiding volgens het panel goed gelukt deze aspecten goed in het programma te concretiseren en integraal aan te bieden.

Eindkwalificaties

Het beroepsbeeld en de profilering vinden hun vertaling in de eindkwalificaties van de opleiding. De eindkwalificaties bestaan uit tien competenties en een beroepscontext waarin de studenten de competenties moeten laten zien (zie hierboven). De competenties zijn gebaseerd op het landelijk

¹ Opleidingsprofiel Opleiding Pedagogiek HAN 2016-2018, Opleiding Pedagogiek HAN, september 2016

beroepsprofiel en zijn gegroepeerd in drie segmenten: *Werken met, namens en voor mensen in hun sociale omgeving*, *Werken in en vanuit een organisatie* en *Werken aan professionaliteit*. De beroepscontext is geconcretiseerd in vijf beroepstaken: *Zelf professioneel opvoeden*, *Opvoeders begeleiden en ondersteunen*, *Onderzoeken en innoveren*, *Kwaliteit en beleid rond je werk als pedagoog* en *Werken aan eigen professionaliteit*. De competenties worden ondersteund door een Body of Knowledge waarover afgestudeerden moeten beschikken. Daarnaast kent de opleiding een 'Body of Attitudes', een samenstel van de kernkwaliteiten die de opleiding onderscheidt voor het beroep: authentieke nieuwsgierigheid, lef, stevige persoonlijkheid, passie en integriteit.

De competenties zijn gerelateerd aan de Dublin descriptoren, waarmee is aangetoond dat zij het bachelorniveau vertegenwoordigen. Ook zijn de competenties gerelateerd aan de *Global Standards for the Education and Training of the Social Work Profession* van *The International Association of Schools of Social Work (IASSW)* en *The International Federation of Social Workers (IFSW)*. Het internationale profiel zich veelal richt op de sociale omgeving als geheel, terwijl het opleidingsprofiel van de opleiding vooral betrekking heeft op een specifieke opvoedingssituatie.

Het panel vindt de beoogde eindkwalificaties actueel, passend bij het beroep, van goed niveau, concreet uitgewerkt en onderscheidend. De formulering van en 'Body of Attitudes' naast de Body of Knowledge, vindt het panel waardevol. Ook heeft het panel waardering voor de koppeling van het opleidingsprofiel aan de *Global Standards for the Education and Training of the Social Work Profession*.

Borging

De eindkwalificaties van de opleiding zijn vastgesteld door de valideringscommissie (werkveldcommissie). Deze commissie is actief en bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende werkvelden. Daarnaast houdt de opleiding intensieve contacten met haar alumni, die ook input geven over de ontwikkelingen in het werkveld en de vertaling daarvan naar de eindkwalificaties. De opleiding participeert actief in het Landelijk Platform Pedagogiek van de hbo-Pedagogiekopleidingen. De actualisering van het landelijk opleidingsprofiel en de landelijke eindkwalificaties is daarin een terugkerend agendapunt. Het panel constateert dat de borging van de eindkwalificaties goed is. Het panel waardeert de veelheid en kwaliteit van de contacten van de opleiding met het werkveld. De opleiding mag zich verheugen in een actieve en deskundige valideringscommissie.

Conclusie

Het beroepsbeeld van de opleiding en de eindkwalificaties zijn passend voor het werkveld, helder, actueel en concreet. Het panel waardeert de profilering met de vijf kernkwaliteiten. Het panel is ingenomen met de betrokkenheid vanuit het werkveld met de opleiding en andersom. De opleiding mag zich verheugen in een actieve en deskundige valideringscommissie.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van de onderwijsleeromgeving. De voltijdopleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

Opzet en inhoud programma

Het curriculum is opgebouwd uit onderwijseenheden, waarbij in elke onderwijseenheid een beroepstaak centraal staat. De beroepstaken zijn vertaald in beroepsopdrachten zoals een pedagoog die in de beroepspraktijk uitvoert. Voorbeelden hiervan zijn (het voorbereiden van) een groepsactiviteit voor kinderen, een professioneel gesprek met een adolescent, het maken van een gezinsplan of, uiteindelijk bij het afstuderen, het ontwerp van een nieuw product. De complexiteit van de beroepstaken neemt in de loop van de opleiding toe. De opleiding onderscheidt hierbij drie niveaus. Op Niveau 1 (hoofdphasebekwaam) kan de student in opdracht een relatief eenvoudig beroepsproduct opleveren. Op niveau 2 (afstudeerbekwaam) kan de student in belangrijke mate zelfstandig een redelijk complexe beroepsopdracht opleveren waarbij hij kan aantonen methodisch een probleem te kunnen oplossen. Uiteindelijk kan de student op niveau 3 (beroepsbekwaam) zelfstandig een complex beroepsproduct opleveren. Hij is zelf verantwoordelijk voor de vormgeving van het proces en de beroepsproducten waaraan hij werkt. Hij wordt geacht problemen helder te identificeren, te onderzoeken en (strategisch) op te lossen. De beroepstaken komen elk studiejaar terug. Hierdoor ontstaan er inhoudelijke leerlijnen door de jaren heen, zoals de leerlijn Onderzoeken en innoveren.

In het eerste en tweede jaar volgt de student in elke periode een leerhuis (7,5 EC), waarin een beroepstaak, vertaald in een beroepsopdracht, centraal staat (zie bijlage 2). In elk leerhuis komen kennis, vaardigheden en attitudes aan bod die nodig zijn om de beroepsopdrachten uit te voeren. Deze zijn gerelateerd aan het onderwerp van het betreffende leerhuis, zoals de opdrachten 'Groepsactiviteiten' en 'Professioneel gesprek met ouders' in het eerste jaar en 'Pedagogische basiszorg bieden aan een groep' en 'Het gezinsplan' in jaar twee. Elk leerhuis begint met een oriëntatie op de opdracht. Vervolgens komen elke week inhoudelijke en procesmatige thema's aan bod die relevant zijn voor de opdracht.

Naast de leerhuizen onderscheidt de opleiding de Vaardigheidslijn, de Kennislijn en de leerlijn Werken aan eigen professionaliteit (WEP). In de Vaardigheidslijn leren studenten pedagogische vaardigheden die relevant zijn voor de betreffende beroepsopdracht. In de vaardigheidslessen is veel ruimte om te oefenen en te experimenteren. In de Kennislijn gaat het om kennis van richtlijnen, handelingsvoorschriften, methoden, procedures en protocollen. Daarnaast komt in deze lijn kennis aan bod die een verdieping is van of overstijgend aan de kennis die in de leerhuizen aan bod komt. Het gaat hierbij om onderwerpen als ontwikkelingspsychologie, systeembenadering binnen pedagogiek, filosofie, recht, ethiek en sociologie. Verder volgen studenten onderwijseenheden op het gebied van onderzoek en kwaliteitszorg. In de WEP-leerlijn

leren studenten om zelf sturing te geven aan hun eigen ontwikkelproces en om een eigen visie op het beroep te ontwikkelen.

Het derde studiejaar staat in het teken van het praktijkleren (Integrale lijn). Het praktijkleren omvat vier dagen in de week. Studenten voeren werkzaamheden uit die passen bij de functie van een hbo-pedagoog binnen de betreffende organisatie. De student start het derde jaar met een oriëntatie op zijn praktijkorganisatie. De uitkomsten van deze oriëntatie gebruikt hij bij zijn praktijkleren en de beroepsopdrachten in dit jaar, zoals het plan van aanpak en pedagogische interventies uitvoeren bij de onderwijseenheid 'Opvoeders begeleiden en ondersteunen'. De opleiding biedt verder themabijeenkomsten aan waarin studenten kennis en vaardigheden leren die verdiepend en verbredend zijn ten opzichte van de basis die in de eerste twee studie jaren is gelegd. Studenten bepalen deels zelf welke themabijeenkomsten zij volgen, afhankelijk van hun eigen leervragen. In de WEP-leerlijn werken studenten aan de verdere ontwikkeling van hun (beroeps)identiteit, veelal in supervisiebijeenkomsten. Het vierde jaar bestaat uit een minor van een half jaar en de uitvoering van een onderzoeks- en innovatieopdracht.

Confrontatie met de praktijk

Studenten komen veelvuldig in aanraking met de praktijk. Belangrijk hierbij zijn de beroepsopdrachten. Het praktijkleren is gekoppeld aan het binnenschools leren. De begeleiding van het praktijkleren vindt plaats binnen de WEP-leerlijn. In het eerste jaar is het praktijkleren vooral gericht op praktijkverkenning en het verkrijgen van inzicht in de juiste beroepskeuze. De omvang van het praktijkleren is een dag per week vanaf periode 2. Daarnaast heeft de student 40 uur flexibel te besteden, in de organisatie waar hij al stage loopt (verdieping) of op een andere werkplek (verbreding). In het tweede jaar is de omvang van het praktijkleren ook een dag per week, met daarnaast 80 uur flexibel in te zetten. Deze uren kan de student ook inzetten voor vrijwilligerswerk. In het praktijkleren in jaar twee komt een zwaarder accent te liggen op de zelfstandigheid van de student en op intensieve samenwerking met collega's. Jaar drie bevat de hoofdstage van vier dagen per week. Studenten voeren beroepstaken uit op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar. In het vierde jaar voeren studenten in opdracht van een pedagogische organisatie een onderzoek uit en ontwikkelen op grond hiervan een innovatief product. Ook lopen sommige studenten stage in het kader van hun minor.

Onderzoekvaardigheden

Conform het HAN-beleid vindt de opleiding het van belang dat studenten een onderzoekende houding ontwikkelen en leren om zelf praktijkgericht onderzoek te doen. De opleiding verwacht in toenemende mate van studenten dat zij zelf op zoek gaan naar nieuwe ontwikkelingen. In de eerste drie jaar leren zij diverse technieken voor het verzamelen en interpreteren van data. Onderzoekvaardigheden komen vooral aan bod in de onderwijseenheden 'Onderzoeken en innoveren'. Elk jaar voert de student binnen deze onderwijseenheid een onderzoek uit, met toenemende complexiteit. Ter afsluiting van de opleiding voeren studenten in tweetallen een onderzoek uit (zie verder bij Standaard 4). Ook in andere onderwijseenheden komen onderzoekvaardigheden aan bod. Bij de onderwijseenheden die betrekking hebben op 'Zelf professioneel opvoeden' en 'Opvoeders begeleiden en ondersteunen' leren studenten om een vraag te verhelderen, deze systematisch te analyseren en hieruit conclusies te trekken.

Internationalisering

Op verschillende manieren draagt het programma bij aan de internationale competenties van studenten. De opleiding besteedt aandacht aan opvoeden en opgroeien in andere culturen. In het eerste jaar onderzoeken studenten de verschillen in visie op een pedagogisch thema vanuit de Nederlandse samenleving en twee andere, verschillende samenlevingen. In jaar twee organiseert de opleiding een 'International week' over een internationaal thema. Elk studiejaar vindt er uitwisseling plaats met buitenlandse studenten. Studenten kunnen een stage, minor of een afstudeeronderzoek doen in het buitenland. In verschillende onderwijseenheden worden internationale bronnen gebruikt.

Leerroutes

Op basis van specifieke interesses kunnen studenten kiezen voor het uitstroomprofiel Jeugdzorg of het uitstroomprofiel Gehandicaptenzorg. Het staat voor de focus van alle onderdelen in het derde en vierde jaar. Studenten die een uitstroomprofiel succesvol hebben afgerond, krijgen een speciale aantekening op hun diploma. Deze aantekening geldt als één van de voorwaarden voor bijvoorbeeld de registratie als jeugdzorgwerker, die in de jeugdzorg verplicht is. De verwachting is dat in andere sectoren dergelijke registraties ook verplicht worden. Voor eerste-, tweede- en derdejaars studenten die extra verdieping, verbreding en uitdaging zoeken, is er het Pedagogiek PLUS programma. Hierin werken studenten onder begeleiding van vierdejaars studenten met 'challenges' en 'inspirations', opdrachten die extra uitdagend zijn. Ook worden hierbij vakexperts uit de beroepspraktijk betrokken.

Het panel vindt de inhoud en opzet van het programma van goede kwaliteit in het licht van de beoogde eindkwalificaties. Deze zijn in het programma concreet en goed vertaald. Het programma biedt een stevige kennisbasis en een ruime en kwalitatief goede confrontatie met de praktijk. De opleiding onderzoekt de mogelijkheid om de stage in het tweede jaar uit te breiden naar twee dagen per week, mede op verzoek van studenten. Het blijkt in de praktijk namelijk lastig om op het niveau van jaar twee stages van één dag per week te vinden. Het panel ondersteunt dit initiatief. Ook onderzoek is goed vormgegeven en ingebed in het programma. De samenhang tussen de verschillende onderdelen is ook goed. Studenten met wie het panel heeft gesproken en de klankbordgroep van studenten beamen dit. De voorgeschreven literatuur en andere gebruikte bronnen zijn actueel en breed. Studenten zijn ook positief over de inhoud en opzet van het programma. Ook het Pedagogiek PLUS programma oogst veel waardering bij studenten. Het panel vindt dit een goed initiatief. Met de opleiding is het panel van mening dat internationalisering in het programma kan worden versterkt, hierbij valt te denken aan meer internationale uitwisselingsmogelijkheden.

Didactisch concept

De opleiding heeft ervoor gekozen om niet één didactisch model te hanteren, maar de didactiek af te stemmen op de specifieke onderwijssituatie en docenten ruimte te geven om vanuit hun eigen professionaliteit invulling te geven aan de didactische inrichting van hun lessen. Wel hanteert de opleiding enkele didactische uitgangspunten. De beroepsgerichtheid is één van deze uitgangspunten, met nadruk op de beroepsopdrachten en het praktijkleren in wisselwerking met het theorie-onderwijs, zie ook hierboven. Van studenten wordt een toenemende sturing van hun eigen leerproces verwacht, studenten moeten zelf veel initiatief nemen in de vormgeving van hun leerproces. In het verlengde hiervan ligt het uitgangspunt van activerend leren waarbij de

opleiding kiest voor opdrachten en werkvormen die studenten uitdagen en prikkelen om te leren. Binnen een onderwijseenheid doorloopt de student de cyclus: ervaren, kennis verwerven, betekenis geven en toepassen. Kennisverwerving vindt (zoveel mogelijk) door zelfstudie plaats. De contacttijd is voor verbreding, verdieping en toepassing van kennis die studenten zelf hebben verworven. Belangrijk hierbij is dat studenten ervaren dat ze de voorbereiding op de les nodig hebben om hieraan zinvol te kunnen deelnemen.

De ambitie van de HAN is om professionele leergemeenschappen in te richten waarin studenten, docenten, onderzoekers en het werkveld samenwerken en samen leren. De student is hierbij partner. Dit betekent dat onderwijsactiviteiten steeds meer worden afgestemd op de vragen en behoeften van studenten en samen met hen worden ingevuld.

Met de studenten is het panel positief over de didactische uitgangspunten die de opleiding hanteert en ook over hoe de opleiding hieraan in de praktijk uitvoering geeft. Deze ondersteunen de inhoud en opzet van het programma. De opleiding activeert en stimuleert studenten hiermee goed in hun leerproces. Eigen initiatief van studenten bij de invulling van hun programma wordt beloond. Het panel waardeert dit bijzonder. De werkvormen zijn gevarieerd. Studenten met wie het panel heeft gesproken, beamen dit.

Studentbegeleiding

Studentbegeleiding is ingebed in de WEP-leerlijn. In de eerste twee jaar hebben studenten wekelijks contact met hun WEP-docent, klassikaal, in subgroepjes of individueel. In jaar drie worden studenten, naast de begeleiding door de WEP-docent, intensief begeleid in supervisiebijeenkomsten. De opleiding steekt extra energie in de monitoring en begeleiding van langstudeerders en boekt daarmee goede resultaten. In het studiejaar 2015-2016 had de opleiding 60 langstudeerders. Dit aantal was in 2016-2017 teruggebracht naar 37. Voor begeleiding waar het gaat om opleidingsoverstijgende zaken, kan de student terecht bij de decaan. Ook kan hij een studentpsycholoog raadplegen. Studenten oordelen positief over de begeleiding. Docenten zijn toegankelijk en betrokken, de lijnen zijn kort. Studenten hebben echter aangegeven dat de WEP-lessen in het tweede jaar meer inhoud zouden kunnen krijgen. Het panel vraagt de opleiding dit signaal op te pakken. Het panel heeft ook waardering voor de inrichting van de begeleiding en waardeert vooral de inzet van de opleiding op het terugdringen van het aantal langstudeerders.

Docenten

De opleiding heeft een deskundig, betrokken, hardwerkend en hecht docententeam. Het team bestaat uit 63 docenten (40 fte). Het team kent een goede spreiding van deskundigheid, waardoor het gehele curriculum goed is afgedekt. Vrijwel alle docenten beschikken over een didactische bekwaamheid. Bijna driekwart van de docenten heeft een mastertitel; acht docenten volgen een masteropleiding. Dit is tegenwoordig ook een eis bij indiensttreding. Er zijn drie gepromoveerde docenten en drie docenten volgen een promotietraject. De opleiding beschikt over negen BKE-gecertificeerde docenten. De opleiding wil dat uiterlijk in 2020 alle docenten beschikken over het BKE-certificaat. Daarnaast zijn er docenten gecertificeerd als assessor, video-interactie begeleider of als supervisor. Het merendeel van de docenten heeft relevante praktijkervaring in het werkveld, wat ook een eis is bij indiensttreding. Docenten onderhouden

contacten met het werkveld onder andere als stagedocent, afstudeerbegeleider of omdat ze hierin zelf werkzaam zijn.

De professionalisering van docenten vindt plaats door het bijhouden van vakliteratuur, (internationaal) congresbezoek, studiereizen, intercollegiale consultatie, werkveldcontacten en gerichte individuele scholing. Docenten oordelen positief over de scholingsmogelijkheden. Veel docenten zijn betrokken bij onderzoek, als docent van de onderwijseenheden 'Onderzoeken en innoveren' en als begeleider van afstudeeronderzoeken. Een aantal docenten is betrokken bij onderzoek van lectoraten of volgt een promotietraject.

Het panel is zeer positief over de kwaliteiten, de inzet en de sterke teamgeest van de docenten. Het waardeert de nauwe relatie van de docenten met het werkveld. De opleiding voert volgens het panel een goed en actief scholingsbeleid voor docenten. Het oordeel van de studenten over hun docenten is ook zeer positief. Zij vinden hun docenten deskundig, betrokken, toegankelijk en vinden dat zij goede feedback van hen krijgen.

Voorzieningen

De opleiding deelt de meeste voorzieningen met andere opleidingen in het betreffende onderwijsgebouw van de HAN. Deze voorzieningen zijn goed, zo heeft het panel mogen constateren. Het gebouw is aantrekkelijk en modern ingericht met voldoende werkplekken voor studenten en docenten. Ook de studenten en docenten zijn hierover positief. De informatievoorziening is volgens de studenten goed. Studenten worden actief betrokken bij de opleiding. Dit gebeurt niet alleen in de opleidingscommissie, maar ook in de klankbordgroep van studenten, met wie de opleiding frequent het onderwijs en andere opleidingszaken evalueert. Studenten geven aan dat de opleiding goed en snel reageert op hun inbreng. Zij voelen zich actief betrokken bij de opleiding.

Conclusie

Het panel concludeert dat het programma, het personeel en de voorzieningen van de voltijdopleiding het voor studenten goed mogelijk maken om de beoogde eindkwalificaties te realiseren. De eindkwalificaties zijn goed in het programma vertaald. Het curriculum biedt een goede kennisbasis, goede training van vaardigheden en een intensieve confrontatie met de praktijk. Ook aan de onderzoekscomponent is volgens het panel adequaat vorm en inhoud gegeven. Het panel waardeert de opbouw in leerlijnen en de samenhang in het programma. De didactische uitgangspunten van de opleiding oogsten waardering van het panel. De opleiding activeert hiermee de studenten goed in hun leerproces. Er is hierbij veel ruimte voor eigen initiatief van de student. De studentbegeleiding is goed vormgegeven.

De docenten zijn deskundig, betrokken, hardwerkend en hebben nauwe relaties met de praktijk. Zij vormen een hecht team. Studenten hebben veel waardering voor hun docenten, vooral voor hun deskundigheid, betrokkenheid en de kwaliteit van de feedback die zij van hun docenten ontvangen. De voorzieningen en informatievoorziening zijn goed. De opleiding betreft haar studenten actief bij het opleidingsbeleid. Studenten voelen zich gehoord en betrokken bij de opleiding.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van toetsing. De opleiding, zowel de voltijd- als de deeltijdvariant, ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

Toetsbeleid en uitvoering

Het toetsbeleid van de opleiding is vastgelegd in het document *Toetsbeleid opleiding Pedagogiek 2016-2018*. Voor de opleiding is belangrijk dat de wijze van toetsen congruent is met het opleidingsconcept. Toetsing van de competenties aan de hand van beroepsopdrachten staat centraal. Ten aanzien van de manier van beoordelen neemt de opleiding een middenweg tussen analytisch en holistisch beoordelen. Aan de ene kant wil de opleiding recht doen aan de transparantie van beoordelingen (analytisch); aan de andere kant mag het geheel aan de prestatie niet uit het zicht raken (holistisch). Het panel kan zich vinden in de beleidsmatige uitgangspunten die de opleiding hanteert bij toetsen en beoordelen.

In elke onderwijseenheid toetst de opleiding de competenties geïntegreerd in beroepsopdrachten. Studenten voeren deze opdrachten uit in een gesimuleerde sessie of in de reële praktijk. In het eerste en tweede jaar toetst de opleiding verder de parate kennis van studenten met behulp van een voortgangstoets. Deze toets wordt aan het eind van elke periode afgenomen. De eerste drie afnames zijn formatief, de laatste is summatief. Daarnaast toetst de opleiding of studenten kennis toe kunnen passen door bij beroepsopdrachten om een theoretische verantwoording te vragen. De opleiding zet soms ook specifieke kennistoetsen en vaardigheidstoetsen in, als bepaalde kennis of vaardigheden in de beroepsopdrachten onderbelicht is. De professionaliteit van de student wordt in de leerlijn 'Werken aan professionaliteit' getoetst.

Tentamens kennen verschillende fysieke vormen. In een Performance demonstreert de student in aanwezigheid van een examinerator zijn competenties. Bij een videodocument moet een student een opname maken van een situatie waarin hij zijn competenties demonstreert. Daarnaast gebruikt de opleiding verslagen en schriftelijke tentamens als toetsvormen.

De bij de toetsing betrokken actoren doorlopen in het proces van toetsing en beoordeling steeds dezelfde toetscyclus. Deze bestaat uit de volgende stappen: basisontwerp, construeren toetsmatrijs, construeren toets met bijbehorende normering, afname, beoordeling, verwerken en analyseren, registreren en communiceren resultaat en evalueren en verbeteren.

Het toetsprogramma is in de studiegids opgenomen. Per onderwijseenheid staat de tentaminering aangegeven (hoe en wanneer), de te beoordelen competenties en de beoordelingscriteria. Ook de beoordelvorm (cijfer of voldaan), het minimaal vereiste resultaat en de weging staan hierin aangegeven. Studenten hebben inzagerecht tot twintig dagen na bekendmaking van het resultaat. Voor elke toets is er één herkansingsmogelijkheid per jaar.

Het panel vindt dat de opleiding het geheel van toetsing en beoordeling goed heeft ingericht. De verschillende toetsvormen sluiten goed aan bij de leerdoelen. Het panel oordeelt positief over de informatievoorziening over de toetsing. Studenten zijn positief over alle aspecten van de toetsing: de toetsen als zodanig, de beoordeling en feedback en de informatievoorziening over de toetsing.

Borging

De opleiding borgt de kwaliteit van de toetsing en beoordeling op verschillende manieren. De verantwoordelijkheden en taken van de relevante actoren zijn duidelijk onderscheiden en vastgelegd. Het MT van de opleiding is eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van de organisatie van de toetsing en beoordeling en de deskundigheidsbevordering van examinatoren. De Curriculumcommissie stelt het toetsbeleid met toetskaders vast. De teams binnen de opleiding zijn verantwoordelijk voor de ontwikkeling, bijstelling, kwaliteit van de beoordeling en de evaluatie van de deeltentamens behorend bij het onderwijs waarvoor zij verantwoordelijk zijn.

De toetscommissie handelt in opdracht van de curriculumcommissie en stelt onder meer het concept toetsbeleid vast en stelt de deeltentamens en eventuele bijstellingen vast. Zij bewaakt de toetstechnische kwaliteit van de toetsen, monitort de uitvoering van de toetsing, analyseert toetsevaluaties en adviseert de curriculumcommissie en de teams over toetsing en beoordeling. Het toetsbureau is verantwoordelijk voor de uitvoering van de toetsing. De examencommissie is eindverantwoordelijk voor de kwaliteitsborging van de toetsing. Er is een regelmatig toetsoverleg van vertegenwoordigers van bovengenoemde geledingen met het MT over organisatorische zaken rond de toetsing. Daarnaast kent de opleiding enkele externe toezichthouders die verantwoordelijk zijn voor de externe validering van de toetsing.

De opleiding borgt de aspecten betrouwbaarheid en intersubjectiviteit door bij deeltentamens beoordelingscriteria en scoringsvoorschriften te formuleren en het organiseren van kalibreersessies voor de beoordeling van elke toets. Daarnaast wordt een aantal toetsen beoordeeld door twee examinatoren, zoals de toetsen van enkele onderwijsseenheden op niveau 3. De toetscommissie gaat bij de vaststelling van de toetsen na of de beoordelingscriteria voldoende eenduidig zijn. Toetsing en beoordeling vormen een vast onderdeel van de PDCA-cyclus, waarbij de opleiding studenten nadrukkelijk betreft. Externe validering vindt plaats met de opleiding Pedagogiek van Fontys Hogescholen, door de inzet van externe toezichthouders bij examens en de betrokkenheid van werkvelddeskundigen bij sommige toetsen.

De opleiding investeert sterk in de toetsdeskundigheid van docenten. Docenten worden voornamelijk op basis van inhoudelijke eisen ingezet op toetsing. De examencommissie wil daarnaast de eisen op toetstechnisch gebied aanscherpen. In het studiejaar 2015-2016 hebben de eerste docenten het BKE- en/of SKE- certificaat behaald. Het streven is dat in 2019-2020 alle examinatoren hierover beschikken. Deskundigheidsbevordering op dit vlak vindt ook plaats in het uitvoerdersoverleg met betrokken docenten voorafgaand aan een toets en in kalibreersessies. De ontwikkelaars van de voortgangstoets zijn begeleid door een externe deskundige. Daarnaast neemt de opleiding deel aan de 'Expertgroep toetsing', een netwerk van toetsdeskundigen van de sociale opleidingen van de Faculteit.

De kwaliteitsborging van de toetsing en beoordeling is volgens het panel goed. De hierbij betrokken actoren verrichten goed werk en verstaan hun vak. Het panel heeft waardering voor de vele kalibreeractiviteiten die de opleiding organiseert. Ook de inzet van externe partijen bij

toetsing en beoordeling oogst waardering bij het panel. Het panel ondersteunt de investering die de opleiding doet in de vergroting van de toetsdeskundigheid van docenten.

Conclusie

Het panel concludeert dat de opleiding, zowel de voltijd- als de deeltijdvariant, beschikt over een goed toetsbouwwerk. De toetsen zijn van goede kwaliteit en sluiten goed aan bij de betreffende competenties. De beoordeling ervan is inzichtelijk en navolgbaar. Ook de studenten oordelen positief over de toetsing, beoordeling en zeker de feedback. De kwaliteitsborging is goed en studenten worden hierbij actief betrokken. De examencommissie en toetscommissie leveren goed werk en zijn goed op hun taken berekend. Het panel waardeert de initiatieven van de opleiding voor de deskundigheidsbevordering van docenten op het gebied van toetsing en beoordeling.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 4 Gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van het gerealiseerde niveau. De opleiding, zowel de voltijd- als de deeltijdvariant, ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Afstudeerprogramma

Het afstudeerprogramma van de opleiding geeft zicht op het functioneren van de student op micro-, meso- en macroniveau. Het afstudeerprogramma van de voltijddopleiding bestaat uit een onderzoeksrapport en projectresultaat, een individuele casustoets en twee beroepsopdrachten op niveau 3. In aansluiting op wat in de beroepspraktijk gangbaar is, voeren studenten in tweetallen een praktijkgericht onderzoek uit. Op basis hiervan leveren ze een vernieuwend, voor de beroepspraktijk bruikbaar projectresultaat op. Als voorwaarde voor verkrijging van een beoordeling voor dit onderdeel moeten beide studenten een verklaring overleggen dat zij hieraan een evenredige bijdrage hebben geleverd. Om vast te stellen of de individuele student over voldoende inzicht beschikt om te kunnen samenwerken, een bijdrage te kunnen leveren aan de ontwikkeling van zijn eigen professionaliteit en te kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van het beroep (competenties 5, 9 en 10), maakt hij een individuele casustoets. Om het handelen met jeugdigen en opvoeders op eindniveau te kunnen beoordelen, zijn sinds het studiejaar 2016-2017 twee beroepsopdrachten uit het derde jaar aan het afstudeerprogramma toegevoegd. Het gaat om het Plan van aanpak en Pedagogische interventies uitvoeren van de onderwijseenheid 'Opvoeders begeleiden ondersteunen' (niveau 3). Deze onderdelen legt de student individueel af.

De deeltijddopleiding kent een afstudeerprogramma dat bestaat uit een onderzoeksrapport en projectresultaat, uitgevoerd in tweetallen. Dit komt overeen met het afstudeerprogramma van de voltijddopleiding. In het deeltijdprogramma maakt elke student een individuele verantwoording van het onderzoeksrapport en projectresultaat. Daarnaast bevat het afstudeerprogramma van de deeltijddopleiding een integrale toets, waarin alle eindkwalificaties worden aangetoond. Het afstudeerprogramma van de deeltijddopleiding zal met de opbouw van het nieuwe curriculum ook veranderingen ondergaan. Hierover was ten tijde van de visitatie nog niets bekend.

Borging van de toetsing van het eindniveau.

De opleiding borgt de kwaliteit van de toetsing van het eindniveau op verschillende manieren. Het onderzoeksrapport en projectresultaat en de casustoets worden beoordeeld door twee examinatoren, van wie één onafhankelijke docent. De twee beroepsopdrachten worden door een onafhankelijke docent beoordeeld. De onderdelen van het afstudeerprogramma van de deeltijddopleiding worden door twee docenten beoordeeld. Daarnaast heeft de opdrachtgever van het onderzoeksproject een adviserende stem bij de beoordeling. Beide opleidingen zetten externe toezichthouders in bij het toetsen van het afstudeerprogramma. Zij zijn vertegenwoordigers uit het werkveld met kennis van het hbo-onderwijs en (praktijkgericht) onderzoek. Zij rapporteren hun bevindingen aan de instituutsdirectie. Het afstudeerprogramma is ook getoetst door lectoren van de HAN. Daarnaast is er jaarlijks externe validering in samenwerking met de opleiding Pedagogiek van Fontys Hogescholen.

Het panel heeft waardering voor de opzet van de afstudeerfase, de afstudeerbegeleiding en de bijbehorende beoordelingssystematiek. De opleiding biedt hierbij volgens het panel voldoende garanties om de individuele prestaties van de studenten te beoordelen. Het panel waardeert de toevoeging van de twee beroepsopdrachten op niveau 3 aan het afstudeerprogramma van de voltijdopleiding, zodat ook het handelen met jeugdigen en opvoeders als afstudeeronderdeel kan worden beoordeeld. Studenten oordelen positief over het afstudeerprogramma en de afstudeerbegeleiding.

Niveau afstudeeropdrachten

Het panel heeft een selectie van vijftien onderzoeksrapporten en projectresultaten bestudeerd met de bijbehorende beoordelingsformulieren; dertien van de voltijdvariant en twee van de deeltijdvariant. Het gaat hierbij om afstudeeronderzoeken van de cohorten 2014-2015 en 2015-2016. Het panel vond twee van deze onderzoeken van zeer beperkte kwaliteit vanwege de zwakke theoretische en methodologische onderbouwing van het onderzoek. De verbinding met de theorie en methodische onderbouwing zijn volgens het panel in de afstudeerwerken in algemene zin aan de magere kant en verdienen verbetering. Het panel heeft wat deze aspecten betreft duidelijk een stijgende lijn gezien in de onderzoeksrapporten van het cohort 2015-2016. Het panel oordeelt positief over de relevantie en toepasbaarheid van de onderzoeken en projectresultaten, zoals blijkt uit de gerelateerde eindproducten. Met de veranderingen in het afstudeerprogramma is de opleiding in de ogen van het panel op de goede weg. De beoordelingen van de afstudeeropdrachten is helder en navolgbaar. Opdrachtgevers gaven in 2016 gemiddeld het oordeel 3,8 op een vijfpuntschaal (N=29) voor de relevantie, kwaliteit en toepasbaarheid van het onderzoek en het ontwikkelde product.

Functioneren van afgestudeerden in de praktijk

Het beroepenveld is tevreden over de afgestudeerden van de opleiding, zo heeft het panel onder meer uit gesprekken met werkveldvertegenwoordigers mogen concluderen. Afgestudeerden van zowel de voltijd- als de deeltijdopleiding vinden goed emplooi in het werkveld in functies die goed aansluiten op hun opleiding en hbo-niveau. Uit onderzoek blijkt dat alumni zich in ruim voldoende mate als startbekwaam hbo-pedagoog zien. Bij een onderzoek in 2015 gaf 84% (n=112) van de alumni aan dat de opleiding voldoende tot goed aansluit op de arbeidsmarkt. Gemiddeld 54% van de alumni geeft aan (2015, n=235) (zeer) tevreden te zijn over de voorbereiding op de beroepsloopbaan.

Conclusie

Het panel concludeert dat de opleiding in voldoende mate aantoont dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd. Het curriculum en de opzet en inhoud van het afstudeerprogramma bieden daartoe voldoende garanties. Het niveau van de afstudeeronderzoeken is volgens het panel in het algemeen aan de maat. Het panel merkt hierbij echter op dat zij van de vijftien door haar bestudeerde onderzoeksrapporten twee van zeer beperkte kwaliteit vond. De verbinding met de theorie en methodische onderbouwing zijn in de afstudeeronderzoeken in algemene zin voor verbetering vatbaar. Het panel heeft hierin tussen de afstudeerwerken van de cohorten 2014-2015 en 2015-2016 wel al duidelijke verbeteringen kunnen constateren. Het panel is positief over de relevantie en toepasbaarheid van de onderzoeken en projectresultaten, zoals blijkt uit de gerelateerde eindproducten. De opleiding levert studenten van het juiste niveau af. Afgestudeerden vinden goed hun weg in het werkveld,

waar zij gewaardeerd zijn en terechtkomen in functies die aansluiten bij de inhoud en het niveau van de opleiding. De bewaking van het eindniveau door de opleiding is goed, vooral ook door de inzet van externe deskundigen en kalibratie met de collega opleiding van Fontys Hogescholen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
<i>Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties</i>	Goed (vt)
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Goed (vt)
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Goed* (vt+dt)
<i>Standaard 4 Gerealiseerde eindkwalificaties</i>	Voldoende* (vt+dt)

*Het programma van de deeltijdopleiding wordt geheel vernieuwd vanwege deelname aan het experiment Leeruitkomsten vanaf 1 september 2017. Vanwege dit feit en vanwege de uitfasering van het oude curriculum van de deeltijdopleiding per 1 september 2017, is met de NVAO afgesproken dat het panel voor wat betreft de deeltijdopleiding alleen een oordeel geeft voor Standaard 3 en 4. De oordelen voor Standaard 1 en 2 betreffen dus alleen de voltijdopleiding, de oordelen voor Standaard 3 en 4 betreffen zowel de voltijd- als de deeltijdopleiding.

Weging en conclusie

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 3 of 4 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een 'onvoldoende' bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.

- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste twee standaarden als goed worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste twee standaarden als excellent worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

De opleiding Pedagogiek van de HAN biedt toekomstige hbo-bachelors Pedagogiek een degelijke opleiding met een goede kennisbasis en veel aandacht voor praktijkvaardigheden. De opleiding sluit goed aan op de beroepspraktijk. De opleiding profileert zich onder meer met kenmerken als methodisch en systeemgericht handelen, passie voor opvoeden, oprechte nieuwsgierigheid, het aangaan van allianties met jeugdigen en opvoeders en het lef van de pedagoog om hen aan te spreken. Deze profilering komt duidelijk in het programma tot uiting. De docenten van de opleiding zijn deskundig, betrokken, hardwerkend, nauw verbonden met de praktijk en vormen een hecht team. De voorzieningen zijn goed. De opleiding heeft veel goede contacten in het werkveld. Een belangrijk verbeterpunt is de theoretische en methodische onderbouwing van het afstudeeronderzoek.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande bacheloropleiding Pedagogiek van de HAN als **voldoende**.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee:

Standaard 2

- Versterk de internationalisering in het programma.

Standaard 4

- Scherp de eisen aan voor de theoretische en methodische onderbouwing van het afstudeeronderzoek.

Procesmatige opvolging aanbevelingen NVAO in het kader van de deelname van de deeltijdopleiding aan het experiment Leeruitkomsten

Zoals eerder aangegeven, participeert de deeltijdopleiding Pedagogiek vanaf het studiejaar 2016-2017 in het experiment Leeruitkomsten. Bij de honorering van de deelname aan dit experiment hebben de NVAO en de Inspectie van het onderwijs vijf aanbevelingen geformuleerd (Besluit betreffende de aanvraag deelname experimenten Leeruitkomsten d.d. 14-06-2016). In dit hoofdstuk volgt het oordeel van het panel over de procesmatige opvolging van de eerste vier van deze aanbevelingen. De opvolging van de vijfde aanbeveling is op instellingsniveau en daarom geen onderdeel van de beoordeling in dit rapport. Bij elke aanbeveling staat eerst kort aangegeven hoe de HAN en de opleiding de betreffende aanbeveling hebben opgevolgd en daarna het oordeel van het panel hierover.

Aanbeveling 1: Aandacht is nodig voor het gevaar van een sterke opdeling in kleine leeruitkomsten. Dit lijkt niet bevorderlijk voor de flexibiliteit van het curriculum.

Binnen de HAN is tot dusverre geconstateerd dat een opdeling in kleine leeruitkomsten de flexibiliteit niet per definitie belemmert. Het is volgens de HAN voor flexibilisering vooral van belang om studenten de ruimte te geven om leeruitkomsten op verschillende manieren aan te tonen. Dit kan bij zowel kleine als grote leeruitkomsten. Belangrijk hierbij zijn de organiseerbaarheid en de kwaliteit van de toetsing.

Omdat de relatie tussen de omvang van de leeruitkomsten en de mate van flexibiliteit volgens de HAN niet op voorhand helder is, is ervoor gekozen deze relatie grondig te onderzoeken. Hiervoor zijn diverse acties ondernomen. De leeruitkomsten omvatten minimaal 2,5 studiepunten en bij voorkeur meer. Toetsing geschiedt op het niveau van een eenheid van leeruitkomsten en niet op het niveau van één leeruitkomst. Per opleiding wordt het aantal toetsen per module kritisch gemonitord. Externe adviseurs en de associate lector *Toetsen en beoordelen* van het HAN Kenniscentrum Kwaliteit van Leren zijn ook betrokken bij het onderzoek van de relatie tussen de omvang van de leeruitkomsten en de mate van flexibiliteit. Deze relatie wordt ook vergeleken met andere hogescholen. Daarnaast heeft de HAN een instrument ontwikkeld om de flexibiliteit van het curriculum en de toetsing onder studenten te meten, de FlexScan. De omvang van de leeruitkomsten in relatie tot de mate van flexibiliteit is één van de items in deze scan. De intakes en onderwijsovereenkomsten met studenten geven daarnaast ook veel informatie over de door studenten gewenste flexibiliteit. Op basis van bovengenoemde onderzoeken en documenten stelt de HAN de opdeling in leeruitkomsten zo nodig bij.

Conform het HAN-beleid hanteert de deeltijdopleiding Pedagogiek voor het studiejaar 2016-2017 de volgende verdeling van leeruitkomsten over het aantal te behalen studiepunten. Elke module heeft 30 studiepunten met twee eenheden van leeruitkomsten van 15 studiepunten. De eenheid van leeruitkomsten bestaat meestal uit twee leeruitkomsten. Verder heeft elke module vier tot zes toetsen. De opleiding heeft inmiddels geconstateerd dat te gedetailleerde leeruitkomsten de flexibiliteit niet ten goede komt. Te veel detaillering bemoeilijkt het leerwegaafhankelijk aantonen van leeruitkomsten en het toekennen van vrijstellingsverzoeken, waardoor flexibilisering in het gedrang komt. Te breed geformuleerde leeruitkomsten aan de andere kant, kunnen te weinig

handvatten bieden voor de student en de validiteit van de toetsing nadelig beïnvloeden. De opleiding zoekt daarom steeds naar een optimale balans tussen expliciet en globaal beschreven leeruitkomsten.

Voor wat betreft de toetsing heeft de opleiding geconstateerd dat toetsing van meerdere leeruitkomsten in één toets de flexibiliteit niet ten goede komt. Als een student bijvoorbeeld wél kan aantonen een bepaalde leeruitkomst te beheersen om een vrijstelling te krijgen, maar de beheersing van andere leeruitkomsten niet kan aantonen, moet hij toch de gehele toets maken. De opleiding heeft daarom besloten om vanaf het studiejaar 2017-2018 elke leeruitkomst te toetsen met één toets. Op basis van deze leerervaringen heeft de opleiding voor het studiejaar 2017-2018 de opbouw van leeruitkomsten, toetsen en studiepunten aangepast. De verdeling van modules in eenheden van leeruitkomsten en van eenheden van leeruitkomsten in leeruitkomsten kent op basis van inhoudelijke gronden meer variëteit. Een module kan straks bijvoorbeeld ook bestaan uit één eenheid van leeruitkomsten. Elke leeruitkomst bestaat uit 5 EC of een veelvoud daarvan.

Het panel constateert dat de opleiding, en de HAN als geheel, zeer zorgvuldig is omgegaan met de opvolging van deze aanbeveling. De opdeling van leeruitkomsten wordt intensief gemonitord en geëvalueerd. De opleiding heeft zich in dit verband duidelijk als lerende organisatie opgesteld. De leerervaringen heeft zij ter harte genomen, wat na één jaar al heeft geleid tot substantiële aanpassingen van de opbouw van leeruitkomsten, toetsen en studiepunten. Zo bestaan de leeruitkomsten in de nieuwe opbouw uit minimaal 5 EC en wordt elke leeruitkomst getoetst met één toets.

Aanbeveling 2: Aandacht is nodig voor de formulering van leeruitkomsten.

Bij de formulering van de leeruitkomsten gebruikt de HAN de adviezen die de NVAO in september in 2016 daartoe heeft gegeven. Volgens de NVAO zouden leeruitkomsten, waar mogelijk, op het niveau van een eenheid van leeruitkomsten moeten worden geformuleerd. De niveauaanduiding van de leersituatie moet hierin zodanig zijn geformuleerd dat herhaling wordt voorkomen en dat het voor de student duidelijk is wat moet worden bereikt. Het onderscheid tussen leeruitkomsten en leerdoelen moet scherp en helder zijn. Dit houdt in een leerwegaafhankelijke formulering. Ook de relatie tussen de leeruitkomsten als geheel en de eindkwalificaties moet duidelijk zijn.

De eisen die de NVAO aan de leeruitkomsten stelt, zijn uitgangspunt voor de formuleringen die de HAN heeft uitgewerkt in de *Leidraad voor kwaliteit en borging binnen de experimenten Leeruitkomsten*. De eindkwalificaties van een opleiding en het *Tuningmodel* voor curriculumopbouw vormen hierbij de basis. Bij het formuleren van de leeruitkomsten in 2016 is de opleiding intensief ondersteund door interne en externe onderwijskundige adviseurs, individueel, in kalibreersessies en kennisdelingssessies. Ook het werkveld en studenten zijn hierbij betrokken geweest. Voor het werkveld is het van belang dat leeruitkomsten herkenning vinden en logisch verbonden zijn met beroepstaken. Voor studenten is het belangrijk dat de leeruitkomsten flexibel toetsen en leren mogelijk maken. Bovengenoemde acties hebben geleid tot uitbreiding en aanscherping van de formuleringen van de leeruitkomsten, uiteraard in overeenstemming met de NVAO-adviezen.

Het merendeel van de docenten van de opleiding is getraind in het opstellen van leeruitkomsten. Een groot aantal heeft diverse workshops over leeruitkomsten gevolgd. De leeruitkomsten zijn gebaseerd op de eindkwalificaties, de Dublin-descriptoren en de daarvan afgeleide doelstellingen van het oude programma. Voor het studiejaar 2017-2018 koppelt de opleiding alle eenheden van leeruitkomsten ook aan het landelijke NLQF-niveau. Alle concept leeruitkomsten zijn gevalideerd door de klankbordgroep Sociale Studies Deeltijd, die bestaat uit studenten, alumni, vertegenwoordigers uit het werkveld en ervaringsdeskundigen.

De opleiding heeft met het hele team de formuleringen van de leeruitkomsten grondig geëvalueerd. De verbinding tussen eenheid van leeruitkomsten, leeruitkomsten en beoordelingsdimensies is hierbij kritisch bekeken. Het is van belang dat deze verbinding transparant is, zodat de student weet waar zijn inspanningen toe leiden en de opleiding goed kan verantwoorden waar en hoe een student aan de eindkwalificaties werkt. Deze actie heeft tot aanscherpingen van de formuleringen van de leeruitkomsten voor het studiejaar 2017-2018 geleid. De leeruitkomsten zijn nu ook gerelateerd aan de overkoepelende thema's binnen het curriculum, zoals internationalisering en taalvaardigheid. Ze zijn duidelijker leerwegaafhankelijk geformuleerd en toepasbaar in elke werkcontext van het werkveld van de Pedagogiek.

Het panel constateert dat de HAN en de opleiding ook veel aandacht hebben besteed aan de opvolging van aanbeveling voor de aandacht voor de formulering van de leeruitkomsten. Deze formuleringen kennen een goede theoretische inbedding. Er is veel scholing en ondersteuning georganiseerd voor docenten om de leeruitkomsten goed te kunnen formuleren. Ook het werkveld en de studenten zijn betrokken bij de totstandkoming van de leeruitkomsten. Daarnaast zijn de leeruitkomsten grondig geëvalueerd. Dit heeft geleid tot concrete aanpassingen.

Aanbeveling 3: Aandacht is nodig voor verdere scholings- en afstemmingsbijeenkomsten van docenten om leeruitkomsten adequaat te vertalen naar per student passende leerarrangementen.

Het ontwerpen van passende leerarrangementen gebeurt bij de HAN voornamelijk tijdens de intake op moduleniveau. Hierbij hebben niet alleen docenten een rol, maar ook andere professionals, zoals studieloopbaanbegeleiders, examinatoren, leden van examencommissies en procesondersteuners. Daarom betreft de HAN hen ook bij de opvolging van deze aanbeveling.

De HAN heeft een workflow ontwikkeld met het lectoraat *Lean & World Class Performance* voor het proces van instroom en intake en het opstellen van passende leerarrangementen. Hierbij zijn relevante professionals van alle faculteiten betrokken. Regelmatig worden er scholings- en intervisiebijeenkomsten gehouden over het opstellen van passende leerarrangementen. Ook vindt hierover uitwisseling plaats in etalagebijeenkomsten. De leerarrangementen zijn ook onderwerp van evaluatie in de interne audits en de FlexScan.

De opleiding heeft ervaren dat flexibilisering van het onderwijs om meer individuele benadering van de student vraagt, zoals bij het opstellen van leerarrangementen. Dit heeft geleid tot meer beschikbare uren per student voor leercoaching (studieloopbaanbegeleiding). Uitgangspunt hierbij is 'Standaardisatie op maat'. De opleiding heeft verder moeten constateren dat de workflow rond het sluiten van leerarrangementen nog niet op orde is. In samenwerking met het lectoraat *Lean & World Class Performance* werkt men aan de verdere stroomlijning van deze

workflow. Er is een extra ondersteuner aangesteld voor de begeleiding van de 'student journey', zodat studenten en leercoaches zo min mogelijk administratieve hinder ondervinden. De opleiding besteedt veel aandacht aan de scholing van de leercoaches rond het opstellen van leerarrangementen. Een groepje van leercoaches heeft ook als denktank gefungeerd bij de veranderingen die het werken met leeruitkomsten met zich mee heeft gebracht. In februari 2017 heeft de opleiding een inhoudelijk expert als aanspreekpersoon aangesteld, bij wie de leercoaches terecht kunnen met hun vragen over leerarrangementen.

Het panel vindt dat de opleiding en de HAN als geheel actief gevolg hebben gegeven aan de aanbeveling met betrekking tot de leerarrangementen. Er wordt voldoende scholing aangeboden voor het opstellen van leerarrangementen. Ook zijn er regelmatig bijeenkomsten om hierover kennis en ervaringen uit te wisselen. Naar aanleiding van de eerste ervaringen met het werken met leerarrangementen heeft de opleiding meer capaciteit vrijgemaakt voor de ondersteuning van studenten en leercoaches hierbij. Het panel waardeert deze investering. Zoals de opleiding heeft aangegeven, is de verdere stroomlijning van het proces rond het opstellen van leerarrangement een punt van aandacht.

Aanbeveling 4: Aandachtspunt is de noodzakelijke, blijvende aandacht voor de beoordelingsbekwaamheid van docenten.

Ook deze aanbeveling beperkt zich volgens de HAN niet tot de rol van docent. De volgende HAN-brede acties zijn op dit terrein ondernomen. Verschillende docenten en beleidsmedewerkers van de experimenteervarianten hebben deelgenomen aan BKE-/SKE-trajecten. Hierin is expliciet aandacht besteed aan leerwegonafhankelijk toetsen en is casuïstiek van de betreffende opleidingen besproken. Er worden regelmatig kalibreersessies gehouden waarin de interpretatie van leeruitkomsten en het leerwegonafhankelijk beoordelen centraal staan. Daarnaast zijn er workshops over deze onderwerpen en werksessies met 'coaching on the job'. De associate lector *Toetsen en beoordelen* van de HAN heeft verder een kennisclip gemaakt over leerwegonafhankelijk toetsen. Voor leden van examencommissies worden speciale bijeenkomsten georganiseerd waarin casuïstiek wordt besproken met betrekking tot vrijstellingen en validering.

In aanvulling op het bovenstaande heeft de opleiding in de opvolging van deze aanbeveling het volgende ondernomen. De opleiding heeft haar examinatoren verplicht versneld hun BKE-certificaat te behalen. De hoofddocenten in het team en de leden van de toetscommissie moeten ook het SKE-certificaat behalen. Aan het eind van het studiejaar 2016-2017 zullen alle teamleden BKE-gecertificeerd zijn en drie docenten SKE-gecertificeerd. Vijf docenten zijn getraind in het beoordelen van verzoeken tot instroom in een hoger studiejaar. Er is ook kalibratie over deze beoordelingen. Voor het leerwegonafhankelijk toetsen heeft de opleiding in het eerste jaar een pilot groep van zeven examinatoren opgericht die extra is getraind in leerwegonafhankelijk toetsen, de LOT-groep. Ook hierbij worden kalibreersessies gehouden. De leden van de LOT-groep dragen hun kennis weer over aan collega's. De opleiding betreft daarnaast de examencommissie intensief bij de ontwikkelingen rond het werken met leeruitkomsten. Om het beoordelen van leeruitkomsten te stroomlijnen, heeft de opleiding gekozen voor het werken met rubrics. Voor het maken van rubrics hebben docenten specifieke training gevolgd.

Het panel is van oordeel dat opleiding en hogeschool stevig investeren in de ontwikkeling van de beoordelingsbekwaamheid in de context van het werken met leeruitkomsten. Er worden hiertoe diverse scholings- en uitwisselingsbijeenkomsten georganiseerd. Het panel heeft waardering voor de versnelde BKE-certificering van de docenten van de opleiding. Het is nuttig dat hierbij veel casuïstiek op het gebied van leerwegonafhankelijk toetsen wordt ingebracht. De kennisdeling binnen de opleiding op het gebied van het beoordelen bij leerwegonafhankelijk toetsen volgens het panel goed georganiseerd en zeer waardevol. Ook voor het werken met rubrics is adequate scholing ingezet.

Aanbeveling 5: In de verschillende documenten dient consequent en duidelijk benoemd te worden wanneer welke opleidingen in welke variant (deeltijd/duaal) vorm (Ad/bachelor) en met welke isat codes meedoen aan het experiment Leeruitkomsten (en eventueel Vraagfinanciering).

De opvolging van deze aanbeveling is alleen op instellingsniveau en daarom geen onderdeel van de beoordeling in dit rapport.

Bijlagen

Bijlage 1 Eindkwalificaties van de opleiding

Competenties

Segment 1: Werken met, namens en voor mensen in hun sociale omgeving

Competentie 1: Contacten leggen en in dialoog met betrokkenen oriënteren en analyseren.

Competentie 2: In dialoog met betrokkenen een interventie ontwerpen.

Competentie 3: In dialoog met betrokkenen een interventie uitvoeren en evalueren.

Competentie 4: Signaleren, onder de aandacht brengen en actie ondernemen.

Segment 2: Werken in en vanuit een organisatie

Competentie 5: Samenwerken met vrijwilligers en medewerkers zowel binnen als buiten de arbeidsorganisatie.

Competentie 6: Coördineren en werkbegeleiding geven aan vrijwilligers en medewerkers zowel binnen als buiten de arbeidsorganisatie.

Competentie 7: Beheren, rapporteren en organiseren van werkzaamheden.

Competentie 8: Bijdragen aan beleidsontwikkeling en kwaliteitsverbetering.

Segment 3: Werken aan professionaliteit

Competentie 9: De eigen professionaliteit blijvend ontwikkelen.

Competentie 10: Bijdrage leveren aan de ontwikkeling en profilering van het beroep.

Bijlage 2 Overzicht opleidingsprogramma

In tabel 1 t/m 4 is te zien hoe het opleidingsmodel zoals dat in hoofdstuk 1 is beschreven, is vertaald in een leerplanschema dat bestaat uit onderwijseenheden. Aan elke OWE is een aantal studiepunten gekoppeld. Dit aantal is altijd een veelvoud van 2,5.

Niveau 1 en 2

In het leerplanschema is te zien dat op niveau 1 en 2 de vaardigheidslijn en de leerhuizen die betrekking hebben op de beroepstaken 'Zelf professioneel opvoeden' en 'Opvoeders begeleiden en ondersteunen' samen OWE's vormen. Reden hiervoor is dat de vaardigheden die in de vaardigheidslijn aan bod komen, vooral betrekking hebben op de beroepsopdrachten die in die leerhuizen centraal staan. Dit betekent dus dat OWE's die betrekking hebben op de beroepstaken 'Zelf professioneel opvoeden' en 'Opvoeders begeleiden en ondersteunen', bestaan uit een leerhuis en uit een deel van de vaardigheidslijn. De OWE's die betrekking hebben op de beroepstaken 'Kwaliteit en beleid rond je werk als pedagoog' en 'Onderzoeken en innoveren' bestaan alleen uit een leerhuis.

Op niveau 1 en 2 is de kennislijn een afzonderlijke OWE van 7,5 studiepunt. Binnen de kennislijn staat in elke periode een inhoudelijk domein centraal. Ook 'Werken aan eigen professionaliteit' is een afzonderlijke OWE van 7,5 studiepunt.

Tabel 1 Leerplanschema niveau 1

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
OWE: Zelf professioneel opvoeden - Groepsactiviteit met kinderen	OWE: Zelf professioneel opvoeden - Professioneel gesprek met adolescent	OWE: Opvoeders begeleiden en ondersteunen - Groepsbijeenkomst voor ouders	OWE: Opvoeders begeleiden en ondersteunen - Professioneel gesprek met ouders
Leerhuis HC & WC Vaardigheidslijn	Leerhuis HC en WC Vaardigheidslijn	Leerhuis HC en WC Vaardigheidslijn	Leerhuis HC en WC Vaardigheidslijn
7,5 stp	7,5 stp	7,5 stp	7,5 stp
OWE: Onderzoeken en innoveren – Literatuuronderzoek: Visies op een opvoedthema		OWE: Kwaliteit en beleid rond je werk als pedagoog – Borging ped. kwaliteit	
Leerhuis		Leerhuis	
7,5 stp		7,5 stp	
OWE: Kennislijn 7,5			
Ontwikkelings-psychologie	Ontwikkelings-psychologie	Pedagogiek	Systeembenadering binnen Pedagogiek
OWE: Werken aan eigen professionaliteit			
7,5			

Tabel 2 Leerplanschema niveau 2

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
OWE: Zelf professioneel opvoeden – Pedagogische basiszorg bieden aan een groep Leerhuis HC en WC Vaardigheidslijn 7,5 stp	OWE: Zelf professioneel opvoeden – Competentievergroting bij een jeugdige Leerhuis HC en WC Vaardigheidslijn 7,5 stp	OWE: Opvoeders begeleiden en ondersteunen – Het gezinsplan Leerhuis HC en WC Vaardigheidslijn 7,5 stp	OWE: Opvoeders begeleiden en ondersteunen – Regievoering Leerhuis HC en WC Vaardigheidslijn 7,5 stp
OWE: Kwaliteit en beleid rond je werk als pedagoog – interne en externe analyse Leerhuis 7,5 stp		OWE: Onderzoeken en innoveren – Advies op basis van participatief onderzoek Leerhuis 7,5 stp	
OWE: Kennislijn 7,5 stp			
Psychopathologie	FRESH: Filosofie, Recht, Ethiek, Sociologie en Historie van het beroep		
OWE: Werken aan eigen professionaliteit 7,5 stp			

Niveau 3

Het derde studiejaar start met een oriëntatieopdracht in periode 1. De student oriënteert zich in deze periode binnen zijn praktijkorganisatie op micro, meso en macro niveau. Deze oriëntatie gebruikt de student als input voor de beroepsopdrachten die dat studiejaar centraal staan in de verschillende OWE's.

Verder was een belangrijk uitgangspunt bij het ontwerp van het leerplanschema dat de OWE's evenwichtig verdeeld zijn over de periodes. Hiermee bedoelen we dat in elke periode (ongeveer) even veel OWE's worden afgerond. Op deze manier proberen we piekbelasting te voorkomen.

In het vierde studiejaar volgt de student een half jaar een minor en een half jaar de OWE Onderzoek en innovatie. De volgorde van deze twee onderdelen kan variëren.

Tabel 3 Leerplanschema niveau 3, studiejaar 3

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Oriëntatie- opdracht →	OWE: Opvoeden begeleiden en ondersteunen – Plan van aanpak 7,5 stp	OWE: Opvoeden begeleiden en ondersteunen – Pedagogische interventies uitvoeren 7,5 stp	
	OWE: Onderzoeken en innoveren – Bevordering van zelfregie door middel van cliëntfeedback 5 stp		
	OWE: Kwaliteit en beleid rond je werk als pedagoog – De PDCA cyclus 7,5 stp		OWE: Kwaliteit en beleid rond je werk als pedagoog – Visie 2,5 stp
OWE: Werken aan eigen professionaliteit			
Themabijeenkomsten			
30 stp			

Tabel 4 Leerplanschema niveau 3, studiejaar 4

Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4
Minor	OWE: Onderzoek en Innovatie		
30 stp	30 stp		

Kwantitatieve gegevens Pedagogiek voltijd

Algemene gegevens
Gerealiseerd student/docentratio 1:26
Geprogrammeerde contacttijd in het eerste jaar: 15,8
Geprogrammeerde contacttijd overig: 18,6

De instroom van de voltijdsopleiding is relatief stabiel, hoewel de opleiding uitgaat van een toekomstige lichte daling van instroom. De 'survival' in het propedeusejaar is relatief hoog, evenals het diplomarendement.

Propedeuserendement					
Cohortjaar	2010	2011	2012	2013	2014
Instroom	334	332	384	399	362
Gediplomeerd	73,1%	70,2%	71,9%	67,9%	70,2%
Studerend	0,6%	0,3%	0,3%	2,0%	0,6%
Uitgevallen	26,3%	29,5%	27,9%	30,1%	29,3%

Diplomarendement					
Cohortjaar	2007	2008	2009	2010	2011
Instroom	293	365	393	271	238
Diplomarendement HAN	81,2%	72,6%	75,6%	77,1%	69,7%
Gediplomeerd	79,9%	71,5%	74,8%	75,6%	67,2%
Elders gediplomeerd	1,4%	1,1%	0,8%	1,5%	2,5%
Studerend	3,4%	11,2%	5,9%	4,1%	9,7%
Elders studerend	4,4%	3,6%	4,3%	5,9%	7,1%
Uitgevallen HAN	10,9%	12,6%	14,2%	12,9%	13,4%

Slepers in absolute aantallen, pedagogiek VT		
2014-15	2015-16	2016-17
59	60	37

Aangezien de deeltijdvariant in oude vorm is afgebouwd, zijn er geen kwantitatieve gegevens van de deeltijdsopleiding opgenomen.

Bijlage 4 Deskundigheden leden visitatiepanel en lead auditor

Naam (inclusief tituluur)	Korte functiebeschrijving van de panelleden
De heer dr. P.A. van der Ploeg	De heer Van der Ploeg is onderzoeker en hoofddocent Pedagogiek aan de Rijksuniversiteit Groningen en docent Pedagogiek aan AOLB (universitaire PABO) te Groningen; docent Filosofie, Ethiek, Wetenschapsfilosofie bij SPO, Hogeschool voor Pedagogisch en Sociaal-Agogisch Onderwijs.
Mevrouw dr. J. Metselaar	Mevrouw Metselaar is lector aan het Lectoraat Zorg voor Jeugd bij NHL Hogeschool Leeuwarden; onderzoeker en docent aan de Rijksuniversiteit Groningen, Orthopedagogiek, Sectie Jeugdzorg; daarnaast is zij lid van commissies en werkgroepen bij ZonMw, de Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie.
Mevrouw S. Wagemakers-van Beers	Mevrouw Wagemakers-van Beers is GZ-psycholoog bij PsyMens.
Mevrouw H. Schouten	Mevrouw Schouten volgt de opleiding Pedagogiek aan Hogeschool van Amsterdam.

Secretaris/coördinator

Naam (inclusief tituluur)	Gecertificeerd d.d.	E-mailadres
De heer drs. M. Fokkema	19 oktober 2016	fokkema@nqa.nl

Bijlage 5 Bezoekprogramma

Programma

Tijd	Aanwezigen
08.45-09.15 uur Inleiding	Alle betrokkenen
09.15-10.30 uur Bestuderen materialen + half uur spreekuur 'oude stijl'	Panel
10.30-11.15 uur Deeltijd	Annelies de Leeuw MSc. Maritza Gerritsen MSc. Hennie van Veen M SEN. Drs. Mirjam Raanhuis Christel Verhoeven
11.15-11.30 uur Pauze	Alle betrokkenen
11.30-12.15 uur Thema's op de dag: Kleur van de professional	Mariska Gootzen MEd. Dr. Astrid Kemper Dr. Marion van Hattum Drs. Inge Verkoulen Ir. Willem-Paul Nijs Jacquiâime Tromp Olga El Madaoui Marjolein Haandrikman
12.15-13.15 uur Lunchtijd uur	Waarvan half uur gezamenlijk met beroepenveld, studenten, docenten, MT, panel.
13.15-14.15 uur Thema's op de dag: Beroepsgerichtheid	13.15-13.45: Drs. Joris van Veen Drs. Ank Greijmans Wybren Grooteboer MDZD. Chantal Schalkwijk MA. Drs. Claudia Krivec Eric Keizers Chantal Amstelveen Nils Vervoort Irene van der Voorden 13.45-14.15: Aurora Albin Chantal Amstelveen Ilse ten Have Melle van der Meer Marloes Slijderink Nils Vervoort Emmie Horsmeijer Irene van der Voorden

14.15-15.15 uur Thema's op de dag: Toetsing + borging van kwaliteit	14.15-14.45 Drs. Mirjam Raanhuis Drs. Marije Lammersen Dr. Ida van Asselt Drs. Gonneke van Leeuwen Erik Dortmans Emmie Horsmeijer Marloes Slijderink 14.45-15.15 Tina Bolte Mr. Judith Hovius Drs. Mirjam Raanhuis Drs. Jurgen Elfrink Richard Slegers MA. Drs. Marije Lammersen Emmie Horsmeijer Marleen van Steen
15.15-15.45 uur Half uur breed MT	Drs. Annet Laarman Drs. Jurgen Elfrink Drs. Mirjam Raanhuis Carla Cornelissen MSc. Marion van Olst MA. Drs. Joris van Veen Drs. Jeanne Bruurs Dr. Astrid Kemper Arjen Nieuwenhuis MME.
15.45-16.15 uur	extra voor eventuele vragen panel (voltijd en deeltijd; indien nodig)
16.15-17.15 uur	Vorbereiden door panel op terugkoppeling
17.15-17.30 uur	Terugkoppeling

Deeltijd

Standaard 3 en 4

10.30-11.15 uur

Annelies de Leeuw MSc.; Hoofd opleidingen Sociale Studies DT

Maritza Gerritsen MSc.; Voorzitter curriculumcommissie, onderwijskundige, hoofddocent Sociale Studies DT

Hennie van Veen M. SEN; Docent Sociale Studies DT 'Supervisie', 'Coaching', 'Welzijnswerk', 'Mensen met een verstandelijke beperking', 'Jonge Mantelzorgers'.

Drs. Mirjam Raanhuis; Onderwijskundige, hoofddocent, toetscie, voorzitter curriculumcommissie, docent 'kwaliteit en beleid' jaar 1.

Christel Verhoeven; student jaar 4 DT

Voltijd

Kleur van de professional

11.30-12.15 uur:

Drs. Mariska Gootzen; coördinator onderzoek & innovatie (verticale lijn), docent 3 en 4 'onderzoek en innovatie', 'kwaliteit en beleid', praktijkdocent jaar 3.

Dr. Astrid Kemper; inhoudscoördinator niveau 3, docent jaar 1 en 3 'kwaliteit en beleid', docent jaar 3 en 4 'onderzoek en innovatie', lid MT, lid curriculumcommissie, docentonderzoeker lectoraat 'Werkzame factoren in de jeugd en opvoedhulp', praktijkdocent jaar 3.

Dr. Marion van Hattum; lector 'Werkzame factoren in de jeugd en opvoedhulp'.

Drs. Inge Verkoulen; docent jaar 1 en 2 'zelf professioneel opvoeden', docent jaar 1 en 2 'opvoeders ondersteunen en begeleiden', docent jaar 4 'onderzoek en innovatie' en lid Toetscommissie

Ir. Willem-Paul Nijs; contactpersoon vaardigheidslijn, docent niveau 1 'vaardigheidslijn', 'werken aan eigen professionaliteit' en 'agressietraining'.

Jacquiâime Tromp; alumnus afgestudeerd juli 2016, begeleider pedagogiek plus programma, zzp 'Blend-Tromp&Luiken'

Olga El Madaoui; jeugdzorgwerker Entrea, praktijkbegeleider

Marjolein Haandrikman; student jaar 3, loopt stage bij Oosterpoort

Beroepsgerichtheid

13.15-13.45 uur:

Drs. Joris van Veen; Inhoudscoördinator niveau 2, lid curriculumcommissie, lid valideringscommissie, uitstroomprofielcoördinator Jeugd (HAN-breed), hoofddocent, docent jaar 1 en 2 'opvoeders ondersteunen en begeleiden'.

Drs. Ank Greijmans; Praktijkcoördinator en docent jaar 2 'kwaliteitsverbetering en beleidsontwikkeling', 'kennislijn' en praktijkdocent.

Wybren Grooteboer MSc.; praktijkdocent, docent jaar 1, 3 en 4, 'kwaliteit en beleid', 'onderzoeken en innoveren', lid lectoraat 'Werkzame factoren in de jeugd en opvoedhulp'.

Chantal Schalkwijk M P(edagogiek); docent jaar 1, 'zelf professioneel opvoeden', 'opvoeders ondersteunen en begeleiden', 'onderzoeken en innoveren', 'werken aan eigen professionaliteit'.

Drs. Claudia Krivec; Docent jaar 2, 'werken aan eigen professionaliteit', 'kennislijn', coördinator supervisie, praktijkdocent.

Eric Keizers; Zorglijnmanager bedrijfsvoering Intensieve Behandeling Centrum kind Arnhem/Nijmegen Karakter Universitair Centrum.

Chantal Amstelveen; klassenvertegenwoordiger, student jaar 1.

Nils Vervoort; student jaar 3.

Irene van der Voorden; student jaar 4.

13.45-14.15 uur: Studentenpanel

Aurora Albin; student jaar 1, 'Pedagogiek Plus'.

Chantal Amstelveen; student jaar 1, klassenvertegenwoordiger.

Ilse ten Have; Eerstejaars (vertraagd).

Melle van der Meer; student jaar 2, februariroute.

Marloes Slijderink; student jaar 2, 'Students as Partners'.

Nils Vervoort; student jaar 3.

Emmie Horsmeijer; student jaar 3, Opleidingscommissie.

Irene van der Voorden; student jaar 4.

Toetsing

14.15-14.45 uur:

Drs. Mirjam Raanhuis; onderwijskundige, lid toetscie, lid curriculumcommissie, adviseur MT, docent 'kwaliteit en beleid' jaar 1.

Drs. Marije Lammersen; studiecoördinator, lid opleidingscommissie, docent niveau 1 'kennislijn'.

Dr. Ida van Asselt; docent 'onderzoek en innovatie', 'opvoeden ondersteunen en begeleiden', minordocent jaar 3, lid kenniskring gehandicaptenzorg.

Drs. Gonneke van Leeuwen; docent jaar 1 'werken aan eigen professionaliteit', 'vaardigheidslijn', jaar 3 'supervisie', lid toetscommissie.

Erik Dortmans; toetsbureau.

Emmie Horsmeijer; student jaar 3, opleidingscommissie.

Marloes Slijderink, student jaar 1.

Borging van kwaliteit

14.45-15.15 uur:

Tina Bolte; Voorzitter Examencommissie

Mr. Judith Hovius, docent jaar 2 'kennislijn', jaar 4 'onderzoek en innovatie', lid Examencommissie

Drs. Mirjam Raanhuis; onderwijskundige, lid toetscie, lid curriculumcommissie, adviseur MT, docent 'kwaliteit en beleid' jaar 1.

Drs. Jurgen Elfrink; Kwaliteitszorgmedewerker, lid curriculumcommissie, docent jaar 1 t/m 4 'onderzoek en innovatie' docent jaar 1 t/m 3 'kwaliteit en beleid'.

Richard Slegers MA.; docent niveau 2 'onderzoek en innovatie' en kennislijn 'kennislijn', voorzitter opleidingscommissie

Drs. Marije Lammersen; studiecoördinator, lid opleidingscommissie, docent niveau 1 'kennislijn'.

Emmie Horsmeijer, student jaar 3, opleidingscommissie

Marleen van Steen; Gezinsvoogd jeugdbescherming Gelderland, lid valideringscommissie

Half uur breed MT

15.15-15.45 uur:

Drs. Annet Laarman; Directeur instituut Sociale en Pedagogische Studies.

Drs. Jurgen Elfrink; Kwaliteitszorgmedewerker, lid curriculumcommissie, docent jaar 1 t/m 4 'onderzoek en innovatie' docent jaar 1 t/m 3 'kwaliteit en beleid'.

Drs. Mirjam Raanhuis; Onderwijskundige, hoofddocent, toetscie, voorzitter curriculumcommissie, docent 'kwaliteit en beleid' jaar 1.

Carla Cornelissen MSc.; Voorzitter LPP-Cluster 2, Inhoudscoördinator niveau 1, lid curriculumcommissie, hoofddocent, docent 'kennislijn', 'Zelf professioneel opvoeden' en 'opvoeders ondersteunen en begeleiden', 'werken aan eigen professionaliteit'.

Marion van Olst MA.; Teamleider niveau 1, lid curriculumcommissie, hoofddocent, docent jaar 1 'vaardigheidslijn', master 'Management & Innovation' (gedetacheerd),

Drs. Joris van Veen; Inhoudscoördinator niveau 2, lid curriculumcommissie, lid valideringscommissie, uitstroomprofielcoördinator Jeugd (HAN-breed), hoofddocent, docent jaar 1 en 2 'opvoeders ondersteunen en begeleiden'.

Drs. Jeanne Bruurs; Teamleider niveau 2, lid curriculumcommissie, hoofddocent, docent jaar 2 'kennislijn' en 'vaardigheidslijn'.

Dr. Astrid Kemper; Inhoudscoördinator niveau 3, hoofddocent, docent jaar 1 en 3 'kwaliteit en beleid', docent jaar 3 en 4 'onderzoek en innovatie', lid curriculumcommissie, docentonderzoeker lectoraat 'Werkzame factoren in de jeugd en opvoedhulp', praktijkdocent jaar 3.

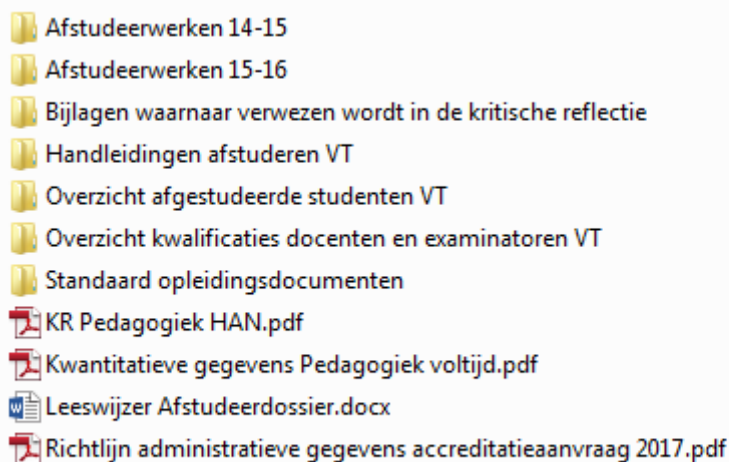
Arjen Nieuwenhuis MME.; Teamleider niveau 3, lid curriculumcommissie, hoofddocent, docent jaar 3 'kwaliteit en beleid', praktijkdocent jaar 3.

Bijlage 6 Bestudeerde documenten

Ter inzage op de visitatiedag lagen:

- Het jaarverslag van de examencommissie
- De verslagen van de opleidingscommissie en beroepenveldcommissie;
- Een representatieve selectie (uitgewerkte) toetsopgaven en studiehandleidingen met bijbehorende beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en door studenten gemaakte toetsen en de bijbehorende beoordelingen. De selectie omvatte verschillende onderwijseenheden, en werken van verschillende studenten met hoge, gemiddelde en onvoldoende beoordeling. Zowel mannelijke als vrouwelijke studenten en studenten met verschillende herkomst. Alle onderwijseenheden behorende bij het afstuderen waren ieder geval opgenomen in bovenstaande selectie.
- Een representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.
- Een selectie uit de door studenten ontwikkelde producten in het kader van het afstuderen.
- Een selectie van door docenten ontwikkelde producten in het kader van samenwerking met lectoraten.
- Overzicht kwalificaties docenten en examinatoren VT
- Toetsbeleid
- Studiegids
- Onderwijsbeleid
- Opleidingsprofiel
- Opleidingsstatuut
- Kwantitatieve gegevens van de opleiding

Op de aangeleverde USB-sticks voor de visitatiedag zelf stonden de volgende documenten:

-
- 📁 Afstudeerwerken 14-15
 - 📁 Afstudeerwerken 15-16
 - 📁 Bijlagen waarnaar verwezen wordt in de kritische reflectie
 - 📁 Handleidingen afstuderen VT
 - 📁 Overzicht afgestudeerde studenten VT
 - 📁 Overzicht kwalificaties docenten en examinatoren VT
 - 📁 Standaard opleidingsdocumenten
 - 📄 KR Pedagogiek HAN.pdf
 - 📄 Kwantitatieve gegevens Pedagogiek voltijd.pdf
 - 📄 Leeswijzer Afstudeerdossier.docx
 - 📄 Richtlijn administratieve gegevens accreditatieaanvraag 2017.pdf

Bijlage 7 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Deeltijd

491728 *

510816

Voltijd

478005

473330 *

490846

475590

494187

482191

507677

507545

506384

484651

510652

504868

510220

*Dit afstudeerwerk vond het panel van zeer beperkte kwaliteit.

Bijlage 8 Verklaring van volledigheid en correctheid

Netherlands Quality Agency

Bladnummer 3

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de opleiding:

B Pedagogiek

Instelling: HAN.

Visitatiedatum: 11-5-2017

Ondergetekende: Annet Laarman

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: Instituutsdirecteur

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

Datum:

13/4 - 2017

Hogeschool Van Arnhem en Nijmegen

Instituut voor Sociale en Pedagogische Studies (ISPS)

drs. Annet Laarman
Instituutdirecteur

Kapittelweg 33
Postbus 6960
6503 GL Nijmegen
www.han.nl

© NQA validatie brief versie 5.0

006A2017.03.B Pedagogiek

IBAN: NL29ABNA0240031679
Handelsregister 27262870